

a
9

Tomáš Vůjtek

BRENPARTIJA

Na motivy prózy Věnceslava Juřiny Zpráva o státu Halda

Popij vudky, bo čas krutky.

Tomáš Vůjtek

BRENPARTIJA

záblesky ze struskové haldy na motivy prózy Věnceslava Juřiny Zpráva o státu Halda

Režie: Janusz Klimsza
Scéna a kostýmy: Marta Roszkopfová
Hudba: Vladislav Georgiev
Dramaturgie: Tomáš Vůjtek
Inspice: Vojtěch Ondriáš
Text sleduje: Kamila Holáňová

Osoby a obsazení:

Ferda Prokop Josef Kaluža
Franta Vyvial Vladislav Georgiev
Majdalena Dana Fialková
Jozef Albert Čuba
Lojza Bujok Marek Císovský
Venca Michal Čapka
Strážník René Šmotek
Vefa Alena Sasínová-Polarczyk
Smrt Tereza Císovská
Elegán René Šmotek
Švenda Michal Moučka
Skuta (Panaček) Pavel Císovský j. h.
Kameraman Vojtěch Ondriáš j.h.

Hra vznikla na motivy prózy Věnceslava Juřiny Zpráva o státu Halda. V regionální literatuře je téma brenpartie poměrně časté (pracuje s ním Vojtěch Martínek, Jozef Šinovský i Oldřich Suleř) a postavy tuláka Švendy a brenaře Ferdy Prokopa suverénně přecházejí z jedné prózy do druhé a ze století do století. Záleží jen na době románového děje, zda se s Ferdou Prokopem setkáme v druhé polovině devatenáctého století či v prvorepublikové Ostravě, pokaždé ale bude mít zhruba stejný věk (ani mladý, ani starý, prostě chlap). Pozoruhodná je i žánrová pestrost těchto próz a rozličná je také jejich umělecká úroveň. Najdeme mezi nimi sentimentálně pojatou životopisnou črtu (Jenda Hlubínák: Stryk Švenda), „románovou reportáž ze života na ostravských haldách“ (Jan O. Bor: Ocúny hald) i dobový fejeton (Josef Filgas: Zapomenutá Ostrava). Věnceslav Juřina však toto téma zpracoval nejobsáhleji. Rozsahem, nikoli uměleckou kvalitou, se mu snad vyrovná pouze Jan O. Bor, který již v roce 1932 vydal román Ocúny hald, v jehož závěru najdeme i slovníček ostravských výrazů.

SLOVNÍČEK VYBRANÝCH POJMŮ

- koliba** velká kotlovitá nádrž uvnitř vyložena šamotem. Je přimontována k zvláštnímu železničnímu vozu a je v ní vožena žhavá struska od vysokých pecí na struskové haldy
- truska** tuláky užívaný název struskových hald v Hrabůvce, které prohlásili za svobodnou obec. Pobudové si tam volí ze svého středu struskový výbor a starostu
- brenpartie** název společnosti tuláků na struskových haldách, kteří pijí denaturovaný líh.
- bonbon** kus strusky ve tvaru vnitřku koliby. Žhavá struska bývá obvykle vylévána na struskových haldách v tekutém stavu, nechá-li se však v kolibách ztuhnouti, dostane tvar vnitřku koliby.
- hubičková** směs denaturovaného lihu a vody, obarvené malinovou šťávou. Tímto odporným nápojem se tuláci opíjejí a zdaleka páchnou.
- chachar** na Ostravsku zakořeněná nadávka, platící tulákům a opilcům. Ve zlém řečena je urážkou na cti, ponejvíce se jí však užívá ze žertu a zvyku.
- putela** velká láhev
- škarbaly** boty
- Švenda** tichý blázen, známá ostravská figurka. (Jan O. Bor: Ocúny hald)

Bez osvojení těchto pojmů by sledování osudů Ferdy Prokopa a členů brenpartie naráželo na nepřekonatelnou jazykovou bariéru. V následujících ukázkách můžeme sledovat jazykové postupy, které kombinují spisovnou češtinu s „ostravštinou“, a v případě Halda na roli budeme mít do konce co do činění s pokusem o zavedení laštiny jako literárního jazyka.

PREMIÉRA v sobotu 31. října 2009 v 18.30 hodin

Ferda, starosta svobodné obce Truska, byl dnes svátečně naložen. Dobrá konjunktura uplynulého dne vynesla členům „brenpartie“ za různé příležitostné práce tučný bakšíš, což znamenalo nemalý flámeček v „hotelu Truska“, jak nazývali místo svého noclehu u skupiny teplých „bonbonů“ pod struskovou haldou.

„Slavný obecní výbor“, úplný až na prvního radního Tonda, který byl již svými kumpány netrpké očekáván, vesele tábořil na malém prostranství ve věnci obrovských „bonbonů“ kolem praskajícího ohně. Na struskových kamenech seděly čtyři osoby ošumělého zevnějšku: tři muži a jedna žena. Nejvyšší kamenné „křeslo“ okupoval starosta Ferda, asi padesátník, kostnatý chlap hubený, štětinatý tváře s dosti zachovalým kloboukem na vlád-noucí hlavě. Jemu po boku seděla Majdalena, hospodyň pro všechny, statná čtyřicátnice odpuzujícího vzhledu, stále tékající s jednoho svého pána na druhého. Naproti ní dřepěl „tajemník“ Franta a vedle něho „druhý“ rad-

ní Lojza, oba s těžko určitelným stářím v zarostlých tvářích....

„Tak to su dva“, počítá starosta. „Třetí byl Valenta od Lipníka. Pamatuju se na jeho smrt, jak by to bylo dněskaj. Večer od ožralosti nevěděl, kaj liha. Vylez na vrch na haldy a tam si leh na glajz. Přijela venkovní mašinka

s kolibama a zrovna na něho vjela. Měl lehkou smrt, ale kaj budě v sudny děň hledat svoje kosti, to vi sam pambu! Mašinka ho rozmarasila na kusky.“

„Enem hlavu měl celu, pěkně u krku odřezanu,“ učinil Lojza pohyb dlaní u krku. „Zavolali zmy policajty...“

„Jak to mluviš?“ okřikl ho starosta.

„Ni policajty, pany stražníky,“ opravil Lojza. „Jeden mladý stražník vzal tu hlavu za chlupy a díval se na ňu jak ta psiakrev kolera ze stareho zakona, co nechala stať hlavu svateho Jana. Viš, starosto, co si nam jednuc o tym čnul z knížky.“

„Vím,“ povídá Ferda povýšeně, „šak dyby sem vas chvilama trochu něcepoval, tož bystě byli hlupi jak tělata.“

„Děkujem za poklonu,“ ušklíbl se Lojza. „Moh bysi nam, starosto, řect, jak se ta potvora menovala?“

„Salome...“

„Jajajajaja!“ rychle praví Franta. „Ja si to dycky pletu ze salamem.“

„Divíš se, že Duch Svaty ten tvuj mozek něosviti?“ dobírá si Franta souseda. „To proto, že v nim maš sam bren!“

„To podle tebe,“ splácí mu ihned Tonda. „Fčil už drž hubu, ať možu dalej vykladať. Tož posluchajtě, kamaradi! Odešli zmy na ty zavody už v patek ve-

čer. Ti motorkaři litali po cestach jak pieruni, že nas ani něchtěli stražníky přes cestu pustit. Šel s námi tež Švenda. Co tak stojimy u cesty, začal Švenda nadavat na stražníky, že ho zavřeli. Pry mu tam v křeminalu ani jest něcmakovalo. U soudu vyfasnul pro žebrotu tydeň a potom ho šupovali do rodnej obce Hrabovej. Obec musela platit utraty, tož se tam fčil Švenda ani něukaže.

Jan O. Bor Oucmy hald (románová reportáž ze života na ostravských haldách, 1933)

Za Hrabůvkou, předměstím města Ostravy, podél řeky Ostravice, na rozloze několika tisíc čtverečních metrů, leží strusková halda. Je časné ráno. Ryby vyskakují nad hladinou řeky, žáby kuřkají pod úbočím haldy. Na úpatí, směrem k řece, povalují se desítky balvanů, jako by je nějaký obr ve vzteku naházel do údolí. „Bombony“ se jim tady říká, a je to struska, která v „kotylách“ (pánvích) ztuhla a zachovala si jejich podobu. Šikmý svah haldy je tu hladký, jinde rozedřený. Nahoře na okraji haldy hledí výhruzně do kraje několik bombonů. Některé jsou nakloněny nad svahem a připraveny rozběhnout se dolů k řece.

Vstup a spaní na struskové haldě se přišně zapovídá, - hovoří k příchozím malá, kdysi bílá tabulka, němý strážce haldy. Uprostřed tabulky umrlčí lebka, a pod ní skřížené hnáty. Smrt obchází kolem, a proto člověk přibíl na železné kúly tyto vykřičníky.

Prší. A to hustě.

„Mařena, skovajmy se!“ - křičí brenař Čunta na svou družku a leze do šupy, která tu leží nad okrajem haldy. Ztuhlá struska tvoří nad jeho hlavou jakousi střechu. Žena stojí před šupou a váhá.

„Enem se něbuj a poliz heř!“ - pobídne ji znovu Čunta. Vtom prásk! Šupa praskla a pohřbila pod troskami brenaře Čuntu. Noviny psaly o jeho smrti: „Uvolnivší se bombon zabil Adolfa Čuntu, člena struskové brenpartije.“

Nic víc. Zač také takový Čunta stál? Pro lidi byl darebákem, pro úřady individuem práci se vyhýbajícím a přece i on měl srdce a miloval svou družku.

Čas okusuje stráně struskové haldy. Nevzou již brenaři kolemjdoucí, aby s nimi popili jejich nektar, neprosí o cigarety. Jednoho člena struskové obce poslali pro potulku do donucovací pracovny. Čuntu zabil bombon. Vyvíal, pravá ruka starosty Prokopa, odpykává si trest ve vězení. Podpálil na vsi stodolu, v níž spal. Div sám neuhořel. A starosta Prokop je po smrti svého nejlepšího přítele zasmušilý a lidé povídají, že se snad zbláznil. Ale nezbláznil se. Je smutný trochu víc, než by byl jiný.

...Smál se, kdykoli chlapi vylévali strusku a zarděla se studem obloha. „Dybsy mě dostala, tuž nedycham“ - a dostala ho, ač se jí tolikrát vysmíval. Neboť zde na haldě životy končí a mohou též růst - člověk neví dne ani hodiny. Nezapomněli však vylévači na starostu struskové obce, vzpomínají na něho, kdykoliv vylévají strusku: „Tak budě temu tři roky, co Prokopa zabilo!“ - a nezapomínají ani brenaři, kteří ještě žijí, byli to jeho jediní přátelé. Neboť i strusková halda zná kamarádství, přátelství jasně a čistě, byť trochu chlapské. - Smrt, láska a zápas o život - to byla strusková halda. ...

Josef Filgas Zapomenutá Ostrava (Chléb ze železa, fejeton z roku 1936)

- Esli es nima akuratny, to pudz Bernaciku, našo Majdalena vařý večeru, to či tež coši do. Esliš nima hľupy, jako baj Švenda z Hrabuvky, kěreho je haňba mezy nami. Choč je chachar jako my. To aji vyspac še hev možesh!

Ferda fojt s truškovej hoľdy pozvyo chľopa a tyn še tež nědovo věla pobidzac. Je mu to jedno, už přehrol život. Mezy ostatňu partu bryňořuv še hodži. Už cesty něvidač nazpadek do života.

Popil fojt Ferda, přyhnułi še vsecy, aji chľop Bernacik dostoľ svoju trošku. Nězapuměli chachařy na žodneho. Baba Majdalena tež še muhla liznuč a hodně liznuč. Dyč im vseckym za dobřu kucharku je. Una vi, co kěry chľop mo rod, co kěrym dač z hošćiny. Nic už nělutuje a nic nimožu ztračíc, jakši něška bylo a zaš jakši jutro budže.

Kěj še mině maso, to něch Majdalena do kobzoli vody přyleje. A zaše še najedžo, břuchy ocygaňo, svět jim može vyležć baj na řbet. Nic po vseckych cnotach, do jednoho měcha a hneje do řky vsecko zahodžíc. Tam je město, kaj je dobřot vseckych, ale co, kej chudobnymu nic nědaju. Břuchoče tam su sami, v hotelach piju vinečko, dobře unym še dařy.

- Jak nima vino, ani gořolka, tuž něch num žoden něvyčito, že bryn pijimy. Co je kumu po tym, sami hev žijimy, po svojimu a jako panbuh do.-

Jozef Šinovsky Halďy na roli (1945)

Od města přiletělo letadlo, na jeho křídlech se zvláštním valivým písmem roztahoval nápis: BAŤA. V kabině bylo vidět hlavu pilota. Chachaři na haldě poskakovali, mávali a křičeli. Pilot se obloukem nad haldu vrátil a vyhodil dvě hrstě bílých lístků. Potom naklonil křídla na pozdrav a odletěl.

Letáky se zvolna snažely k zemi, ale valnou část jich větřík zanesl až za řeku. Jenom několik se jich dostalo brenařům na dosah. Otrhaní chlapi vyskali a jásali jako děti a vyskakovali, aby na letáky dosáhli.

Jeden leták ukořistil dlouhý Karliček a vítězně jej přinesl Tarzanovi. - Chytil Karliček, Karliček chytil. Ták vysoko musel vyskočit, ták vysoko! Ale Karliček má, má Karliček, pyšnil se a podával leták Tarzanovi.

- Ukažte, pane Karličku, já vám to přečtu, ujal se Tarzan papiru a četl: - Kupujte Baťovu zlevněnou obuv! Obuv firmy Baťa nejlepší a nejlevnější! Kupujte Baťovu obuv!

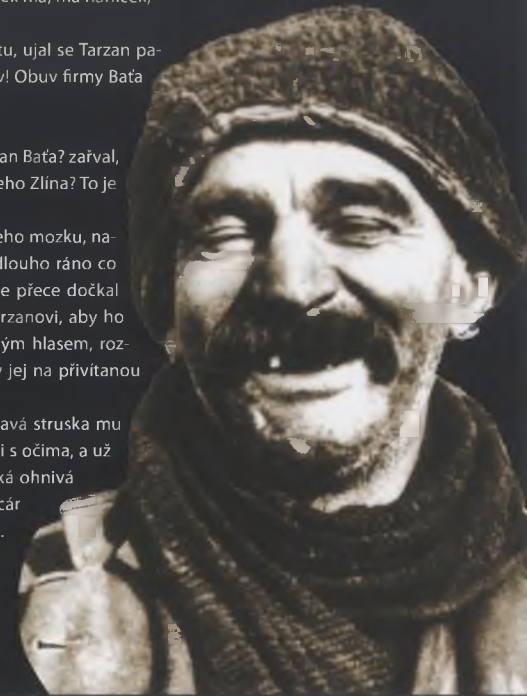
Do štrapáce i na parádu - Baťovy boty!

Zrudl nevolí. - Co si to dovoluje nějaký pan Baťa? zařval, až se Karliček polekal. - Lezu já mu do toho jeho Zlína? To je narušení suverenity státu HalďaL....

- Slunko! vydechne Tarzan v úžasu a v jeho mozku, našáklém jedovatým brenem, se rozsvítí; tak dlouho ráno co ráno vzýval z haldy jasnou tvář slunce, až se přece dočkal - bůh sestoupil ze svých výšin k němu, k Tarzanovi, aby ho navštívil... - Slunko! vzkřikne Tarzan radostným hlasem, rozpráhne náruč a běží vstříc svému bohu, aby jej na přivítanou objal.

Odražený kámen ho srazil na kolena, žhavá struska mu šplíchla do obličeje a v mžiku vypálila maso i s očima, a už se přes jeho ležící tělo převalila veliká a těžká ohnivá koule. Když přiběhli dělníci z trati, spatřili cár páchnoucí hmoty, vtlačené do struskové suti. A z té cukající se spáleniny, která byla ještě před chvílí člověkem, vzlétl poslední bolestný výkřik, sycený pozdním poznáním.

Oldřich Šuleř Měsíční krajina (1979)

Láhev zas putovaly od úst k ústům. V bujarém veselí ubíhal čas a slunce již stálo na samém vrcholu haldy. Vláček zapískal a supěl s kolibami až dozadu. Ozvaly se rány tyčemi a struska ze první koliby je venku. Byla ještě dostatečně žhavá, jako láva stékala po haldě a zářila jako slunce. Vlak stál hodně vzadu, nebylo nebezpečí, že by struska mohla brenpartáky ohrozit. Spíš jako ze zvyku někdo z bulačů - jak se říkalo obsluze u kolib - zvolal: „Chachaří, pozóórl!“

Při vyklápění kolib se teď častěji ozývalo bušení tyčí. To znamenalo, že obsah začíná tuhnout a je mu třeba úderů pomoci. Z koliby vyletěl další bombón, tentokrát celý, a letěl jako žhavá koule po strmé stráně haldy. Zastavil se sykotem až v řece. Chlapi se nevěnovali vylévání strusky a spíš se přátelili s laškami. Tato podívaná už jim zevšedněla. Spíše v zimě hlídali, kam zapadly čerstvé hroudy, aby měli své ústřední topení a mohli se ohřívat.

Brenpartáci a bulači žili ve svornosti. Když se jim někdy podařilo nasbírat více železa, koupili bulačům flašku zednické a domluvili se, kde budou v příštích dnech vylévat, aby je v noci struska nepohřbila. Už jich zde za poslední roky odpočívá pěkná řádka. Vloni Močigemba a Matras, předloni Kubašta a Hlavatý... Franta Merta, co teď poskakuje okolo ohně s protézou, přišel tu o nohu.

Věnceslav Juřina:
Zpráva o statu Halda

Truchlivé konce brenpartáků nejsou jen plodem fantazie autorů výše citovaných děl, ale namnoze jsou věrným odrazem tehdejší reality, jak o tom svědčí dobové novinové zprávy z počátku třicátých let dvacátého století.

Hrozná smrt stařeny na struskové haldě v Hrabůvce

Strusková halda v Hrabůvce vyžádala si již celou řadu obětí. Každé zimy je zaznamenáno několik případů, že některý bezpřístřešník byl zde popálen, nebo dokonce uhořel. Lidé bez bytu, nemající, kam by sklonili hlavu, nacházejí v noci na struskové haldě jediné útočiště. Ulehají tam poblíže horké strusky, aby přespali a byli chráněni před nebezpečím, že v mrazivých nocích zmraznou. Nejednou z těchto nešťastníků probudil se již v plamenech. V noci, když spal, zesula se na něho žhavá struska, vzňal se oděv a tragedie byla hotova.

Ve čtvrtek došlo na struskové haldě v Hrabůvce k novému neštěstí, které vyžádalo si lidský život. Tentokrát nedošlo však k neštěstí v noci, jeho obětí nestal se bezpřístřešník. Rada chudých lidí z Mor. Ostravy a okolí živi se tím, že na struskové haldě v Hrabůvce vy-

birají železo ze strusky a prodávají je vítkovickým železárnám, které ke sbírání železa dávají jim zvláštní povolení. Tito lidé musejí však podepsatí revers, že vybírají železo ze strusky na vlastní riziko a správa železáren nenese žádnou odpovědnost za případné neštěstí. Po několik let živila se vybíráním železa ze strusky, také 62letá vdova Františka Zbytková. Dvakrát byla již při nebezpečné práci těžce popálena, uzdravila se však a živila se vybíráním železa dále. Nepatrný výdělek zaplatila nyní stařena přišerou smrtí. Ve chvíli, kdy jako obyčejně vybírala ze strusky železo, vysypávalo právě nahoře na haldě několik dělníků s koliby žhavou strusku. Rozžhavaná struska zvonovitého tvaru, vážící asi 30 metr. centů, kutálející se se svalu dolů, narazila na stejný odlitek strusky a ten nárazem dostal se do pohybu. Lidé, sbírající železo na struskové haldě, dali se zděšeně na útěk. Podařilo se jim přehnouti. Zhytková byla však ohromným odlítkem strusky zasažena a rozdrcena. Když pomocí zdvihadlů podařilo se 30 metr. centů těžký oditek strusky nadzvednouti, byla vyproštěna již pouze rozdrcená, do černa spálená mrtvola nešťastné ženy, která byla pak dopravena do márníce ve Vítkovicích.

Osud stařeny, živící se velmi nuzně vybíráním železa ze strusky, je příliš tragický, než aby nemyslílo se při něm na všechny ostatní, kteří na struskové haldě v Hrabůvce denně vystavují své životy stejnému nebezpečí.

Zase živá pochodeň na haldě.

Dostavivši se mrazy mají za následek, že strusková halda v Hrabůvce je čelněji vyhledávána bezpřístřešníky, kteří zde přenocují, zahřívání jsouc žhavou struskou. V neděli večer došlo na této haldě k novému neštěstí. Doud nezjištěný starý muž, asi tulák, který uložil se zde ke spánku, skutátel se do žhavé strusky, vzňal se na něm oděv a muž v zápětí proměnil se v hořící pochodeň. Lidé, přivolaní jeho nářkem, strhali s něho hořící oděv a přivolali policii, která dala neznámého muže dopravit do veřejné nemocnice. Tam upadl stařec po hrozných bolestech do bezvědomí, z něhož se dosud neprobral. Po jeho totožnosti se pátrá.

Opět smrt na struskových haldách v Hrabůvce

Struskové haldy v Hrabůvce jsou pověstně tím, že na těchto haldách došlo v posledních letech již k několika smrtelným úrazům, které většinou pousobily tuláky, kteří na struskových haldách našli své stálé bydliště. Jak se nám sděluje, došlo také i včera krátce před 24. hodinou k smrtelnému úrazu člena tak zvané »brenpartie« na struskových haldách v Hrabůvce. Frantšek Honajser, narozený 8.-9. 1885 v Krásném Poli, okres Bilovec, dlel v uvedené hodinu na haldách, kde

právě dělající tam zaměstnaní vysypávali bonbon (druh strusky). V okamžiku, kdy tento bonbon byl vysypáván, obhřival se u druhého bonbonu pod haldami Honajser. Vysypávaný bonbon narazil na bonbon, u kterého se tulák obhřival a zasáhl Honajsera, kterému zlomil páteř. Dle výpovědi dělníků byl Honajser křikem upozorňován, aby se vzdálil, že je vysypáván bonbon, ale tulák buď nevyšel, nebo nedbal varování.

Členové ostravské „brenpartie“ ošaceni červeným křížem

Jednou z nejpozoruhodnějších kuriozit našeho kraje je pověstná »brenpartie«, to jest skupina tuláků, kteří sídlí na obromyšlých struskových haldách v Hrabůvce, kde mají své skrýše v jeskyních, utvořených z »bonbonů«, to jest strusky, vyvážené z Vítkovických železáren. Svoje jméno přijali tyto lidé od požívání »broun«, dekaritovaného líhu. Povabou jsou to občané pokojní a dobromyšlní, policie a s nimi nemá práce, vzájemně se znáší a svoboda je jim nade vše. O této »brenpartie« jsme již několikrát psali, jakoli o tom, že mají svou obec na struskách, která volí starostu, L. náměstka, tajemníka atd. Letošního roku dokonce byla »brenpartie« filmována se všemi svými zvyky a obyčejí.

Lze si představit překvapení personálu Červeného kříže na Náměstí republiky, když včera se objevil mezi uchazeči o dary ze sběrací akce pro nezaměstnané členové »brenpartie« v počtu pěti, vedení svým starostou Antonínem Prokopem, L. náměstkem a tajemníkem. Tedy dostavilo se celé představenstvo struskové obce a starosta Prokop přednesl psau řediteli Krázkému obromý proslav, v němž vysvětlil účel návštěvy a uvedl,

že přicházejí pozveři Červený kříž podívat se na vásoň stromek, který si brenparťáci postaví na haldách. Z jejich řech bylo patrao, že nepřijali zpět nějakými dary na sběrací akci, nýbrž, že chtějí také něco dostat, protože vlastně patří mezi nezaměstnané a jsou rodilými občany města M. Ostravy. Jejich křoj skutečně ukazoval na to, že tyto chudáci již velmi nutně potřebují nového ošacení, neboť a slob hadry v pravém slova smyslu padaly. Byli tedy vzati na milost a vybráno pro ně šatstvo. Napřed ale museli se vykoupat, pak jim dány šaty a boty a obloženi od paty až k hlavě. Staré šatstvo, které zanechali, bylo spáleno. Spokojení odcházeli tyto tpylíci ostravští »ohobafie, děkujíce za dobrodlni, kterého se jim dostalo. Při tom ještě poznamenali, že přijde vykonat návštěvu Červenému kříži jejich kuchárka Matlana, která také nebude chtít odejít s prázdnoú. Kromě »brenpartie« bylo ošaceno a podčleno dary nových 100 nezaměstnaných a jejich rodin.

Kavárna ORIENT, Nádražní tř.
V sobotu a neděli obilbené koncerty

Poslední Mohykáni

Zádná sláva nemá věčněho trůnní a tahle pravda se osvědčila i na jedné kategorii lidí, kteří kdysi dělali Ostravu také populární daleko široko. V nenávratnu smisely doby, kdy Ostrava měla svoje typy; barabry a chachary. Zmizely nebo vymřely a dnes už žijí jen ve vzpomínkách. Byla to kdysi ostravská speš, v létě je bylo viděti ve vrbinách na březích Odry nebo Ostravice, jak se labuňnícky po celý boží den vyhřívají na sluníčku, bez starostí, živi neznámo jak, zrovna jako to boží ptactvo. V zimě vyhřívají se na rozsáhlých haldách nebo v cihelnách. K jejich celému štěstí patřilo nějaké to čiko a láhev vína, ne-

falšovaná kofalky. A je poděmní, že málokdy se příslušník této kasty sboráček dostal do konfliktu se zákonem a jiné příčině, než té, že se potuloval krajem a našel si. Za války byl s těmito lidmi učiněn zajímavý pokus. Tehdejší policejní ředitel, dr. Lustig, dal je shromáždit z celého kraje a vytvořil z nich oddíl, který měl jít na frontu do Haliče. Všichni

a bylo jich přes sto, byli nově oblečeni, pohostěni, byla k nim pronesena vlastenecká řeč a hudba jim hrála, když tento »batalion« táhl na nádraží. Ale radost s těchto bojovníků byla krátká. Barabové a chachari ukázali pramizerné pochopení svých povinností k císaři a »širšice« vlasti. Za Bohumírem opustili vlak a vrátili se do Ostravy, své matičky, bez níž nevedli si život ani představití.

A to bylo jejich první a poslední hromadné vystoupení. Po převratu skoro vymizeli. Dnes už se udržuje tato parita jen ve formě »brenpartie«. A to už jsou jenom trosky, které se scházejí na rozsáhlých haldách za Ostravicí a tam ještě koluje láhev se strašlivým líhem, jako za dob Indiánů dýmka míru. Už jen vzpomínají těch starých dob, kdy sláva jejich byla na vrcholu. Tento podivný nářadek má i svého starostu, jehož obrázek přinášíme a který se u oných poddaných těší veliké vážnosti a autority.

Ale ostravské a hlavně vřtkovické ulice oživuje ještě jedna originální figura. Starý Svenda. Na obrázku vidíme ho v letní výstroji a někdo by řekl, že je to nějaký globetrotér a afrických pustin. V tomto klobouku a la tropická helma nebo v turčasu bloudí ulicemi ostravskými, s mohutnou holk v ruce, nadáváš na světskou nespravedlnost a časem pláší svými burčáckými řečmi a divokými gesty pasivno v elegantních kavárnách. Ale je neškodný, neubliží ani kuřeti.

Ne dražší, přece několikrát vydatnější než jakákoli jiná snídaně je Ovomaltine.

Věnceslav JUŘINA

* 3. 10. 1931,
Slezská Ostrava
(dnes Ostrava)
† 15. 10. 1992, Ostrava

Po maturitě na gymnáziu (1950) učil na školách severní Moravy. V roce 1959 se stal redaktorem časopisu Červený květ a od roku 1965 byl jeho šéfredaktorem. Poté, co byl časopis na podzim 1969 zastaven, krátce pracoval v tiskové agentuře Puls v Ostravě a po jejím zrušení v roce 1971 (vydávala i Foglarovy Rychlé Šípy) mu bylo znemožněno dále vykonávat novinářské povolání. Prošel postupně několika dělníckými profesemi (skladník, montér žaluzií a od roku 1973 pracoval nejdříve jako dělník a později jako kvalitař ve skladu nábytku). V roce 1990 nastoupil jako výzkumný pracovník ve výrobním družstvu invalidů a podílel se na činnosti nakladatelství ITEM.

V polovině padesátých let začal publikovat v Čs. vojáku, Hostu do domu, Plameni, Tvorbě aj. V šedesátých letech vydal tři knihy veršů (Děšť hledá zeleň, Proud a Odkud se vzal oheň). V druhé polovině 60. let pak rovněž časopisecky publikoval povídky, komponované jako popisy absurdních situací a tajemných událostí. V té době také hojně spolupracoval s rozhlasem i televizí. Z tvorby následného dvacetiletí, kdy nesměl publikovat, připravil autor později sbírky Hon na motýly a Sedm havranů, jejichž básně v jednoduché, někdy až strohé podobě vypovídají o pocitech člověka ponižovaného vládnoucí mocí. Po časopisech zůstaly roztroušeny fejetony glosující každodenní život a sarkasticky zbarvená drobná blues.

Z ostravských reálií vychází novela o lidech z okraje společnosti Zpráva o státu Halda (vycházela na pokračování v Moravskoslezském večerníku) a román o sběrači uhlí na haldě Sběrač tepla. Na sklonku života připravil sbírku „malých blues“ Potkal jsem Mozarta, která ovšem vyšla až posmrtně. Shrnuje jeho citlivě sebereflexivní i ironické a kriticky útočné básně z normalizačních let a z počátku let devadesátých.

Tomáš Vůjtek

* 1967 Frýdek - Místek

vystudoval gymnázium v Porubě, absolvoval Pedagogickou fakultu v Ostravě a v Krásném Poli založil s přáteli divadelní soubor Ostravská pohoda (název byl miněn jako oxymoron). Na Janáčkově konzervatoři vyučuje kulturní dějiny a na plný úvazek působí jako dramaturg v Komorní scéně Aréna.

JE AUTOREM TĚCHTO HER:

Perverze

(Český rozhlas České Budějovice, 2005)

Ale já přece...

(jako libreto k opeře E. Schiffauera v Divadle loutek, 2002)

Výmlat

(Divadlo Petra Bezruče, 2002)

Ubohý večer

(Slezské divadlo v Opavě, 2002)

Aucassin a Nicoletta čili Útrapy lásky na souši i na moři

(Těšínské divadlo, 2004)

Jeden den / Lyrické déjavu/

(scénické čtení v Divadle Petra Bezruče, 2008)

Vánoční hra aneb O tom slavném narození

(Český rozhlas Ostrava, 2008)

Brenpartija (Komorní scéna Aréna, 2009)

Pro Komorní scénu Aréna také přeložil komedii A. N. Ostrovského

Talenty a ctitelé (2006).

PRO DĚTI NAPSAL HRY

Patálie z Itálie aneb Kašpárek mezi piráty (Divadlo Oblázek)

Dlouhý, Široký a Bystrozraký (Divadelní společnost Jiřího Ryby).

Pro Národní divadlo Moravskoslezské napsal písňové texty k několika inscenacím (Popelka, Dalskabaty, hříšná ves, Lehká kavalerie), stejně tak i pro Divadlo Petra Bezruče (Tatínku, ubohý tatínku, Žert, satira a hlubší význam, Zpívání o Rusalce, Zapomnětlivý). Jako textář více i méně spolupracuje se soubory Benedikta, Blondie Love, Sodoma Gomora a Mňága a Žďorp.

Překládá jak ruskou meziválečnou avantgardu (Charms, Olejnikov), tak poválečný underground (Igor Cholin). Své překlady knižně publikoval v antologii Ten, který vyšel z domu (Volvox globator, Praha 2003).

V roli Švendy Janusz Klimsza j.h.

**Dodavatelem uzenin do inscenace Brenpartija
je UNIKO NOVA s.r.o.
P. Lumumby 2444
700 30 Ostrava - Zábřeh
telefon: 596 474 840**

aréna

komorní scéna

príspevková organizácia zriadená
a financovaná štatútárným mestom
Ostrava.

OSTRAVA!!!

Autorská práva k predstavení
zastupuje AURA POINT, divadelní
a literární agentura, spol. s r.o.,
Radlická 99, Praha 5

Janusz Klimsza hovorí o Brenpartiji na slavnostním happeningu KONCERT V PLYNOJEMU v Dolní oblasti Vitkovice.

SKUPINA ČEZ

